

inationis falsas habentes sententias, quæ consequuntur errorem illius, cum quo agitur: quæ tamen ad hoc inferuntur à bono & docto homine, ut in iis erubescens ille, cujus errorem consequuntur, eundem relinquat errorem: quia si in eodem manere voluerit, necesse est etiam illa quæ damnat, tenere cogatur. Non enim vera inferebat Apostolus, cum diceret: *Neque Christus resurrexit*: & illa alia: *Inanis est prædicatio nostra, inanis est fides vestra*; & deinceps alia quæ omninò falsa sunt: quia & Christus resurrexit, & non erat inanis prædicatio eorum, qui hoc annuntiabant, nec fides eorum, qui hoc crediderant: sed ista falsa verissimè connectebantur illi sententiæ, qua dicebatur: non esse resurrectionem mortuorum. Istitis autem falsis repudiatis, quoniam vera erant si mortui non resurgunt, consequens erit resurrectio mortuorum. Cùm ergo sint veræ connexiones, non solum verarum, sed etiam falsarum sententiarum, facile est veritatem connexionum etiam in scholis illis discere, quæ præter Ecclesiam sunt. Sententiarum autem veritas in sanctis libris ecclesiasticis investiganda est.

1 Cor. 15.
14.

CAPUT
XXXII.
Veritas
connexionum non
ab hominibus institu-
ta est, sed
tantum ob-
servata.

50. IPSA tamen veritas connexionum non instituta, sed animadversa est ab hominibus & notata, ut eam possint vel discere vel docere: nam est in rerum ratione perpetua & divinitus instituta. Sicut enim qui narrat ordinem temporum, non eum ipse componit; & locorum situs, aut naturas animalium vel stirpium vel lapidum qui ostendit, non res ostendit ab hominibus institutas; & ille qui demonstrat sidera eorumque motus, non à se vel ab homine aliquo rem institutam demonstrat: sic etiam qui dicit: Cùm falsum est quod con-

consequitur, necesse est ut falsum sit quod præcedit; verissimè dicit, neque ipse facit ut ita sit, sed tantum ita esse demonstrat. Ex hac regula illud est, quod de Apostolo Paulo commemoravimus: præcedit enim, non esse resurrectionem mortuorum, quod dicebant illi, quorum errorem destruere volebat Apostolus. Porro illam sententiam præcedentem, qua dicebant, non esse resurrectionem mortuorum, necessariò sequitur: *Neque Christus resurrexit*: hoc autem quod sequitur, falsum est; Christus enim resurrexit: falsum est ergo & quod præcedit: præcedit autem, non esse resurrectionem mortuorum: est igitur resurrectio mortuorum. Quod totum breviter ita dicitur: Si non est resurrectio mortuorum, neque Christus resurrexit: Christus autem resurrexit: est igitur resurrectio mortuorum. Hoc ergo, ut consequenti ablato, auferatur etiam necessariò quod præcedit, non instituerunt homines, sed ostenderunt. Et hæc regula pertinet ad veritatem connexionum, non ad veritatem sententiarum.

51. SED in hoc loco de resurrectione cùm ageretur, & regula connexionis vera est, & ipsa in conclusione sententia. In falsis autem sententiis connexionis veritas est isto modo. Faciamus aliquem concessisse: Si animal est cochlea, vocem habet; hoc concessio, cùm probatum fuerit vocem cochleam non habere, quoniam consequenti ablato, illud quod præcedit aufertur, concluditur: Non esse animal cochleam. Quæ sententia falsa est, sed ex concessio falso vera est conclusionis connectio. Veritas itaque sententiæ per se ipsam valet: veritas autem connexionis ex ejus, cum quo agitur, opinione vel concessione con-

CAPUT
XXXIII.
In falsis
sententiis
conclusiones
veræ esse
possunt, & in
veris falsæ.

sistit. Ideò autem, ut supra diximus, infer-
tur vera connexionione quod falsum est, ut
eum, cujus errorem corrigere volumus, pœ-
niteat concessisse præcedentia, quorum con-
sequentia videt esse respuenda. Jam hinc in-
telligere facile est, sicut in falsis sententiis ve-
ras, sic in veris sententiis falsas conclusio-
nes esse posse. Fac enim aliquem proposuis-
se: Si justus est ille, bonus est, & esse con-
cessum: deindè assumpsisse: Non est autem
justus: quo item concesso, intulisse conclu-
sionem: Non est igitur bonus. Quæ tametsi
vera sint omnia, non est tamen vera regu-
la conclusionis. Non enim sicut ablato con-
sequenti aufertur necessariò quod præcedit,
ita etiam ablato præcedenti aufertur neces-
sariò quod consequitur. Quia verum est, cum
dicimus: Si orator est, homo est: ex qua pro-
positione si adsumamus: Non est autem ora-
tor; non erit consequens cum intuleris: Non
est igitur homo.

CAPUT
XXXIV.
Aliud est
nosse leges
conclusio-
num, aliud
veritatem
sententia-
rum.

52. QUAPROPTER aliud est nosse re-
gulas connexionum, aliud sententiarum ve-
ritatem. In illis discitur quid sit consequens,
quid non consequens, quid repugnans. Con-
sequens est: Si orator est, homo est. Incon-
sequens: Si homo est, orator est. Repugnans:
Si homo est, quadrupes est. Hic ergo de ip-
sa connexionione judicatur. In veritate autem
sententiarum ipsæ per se sententiæ, non ea-
rum connexio consideranda est; sed veris cer-
tisque sententiis, cum incertæ vera connexio-
ne junguntur, etiam ipsæ certæ fiant necesse
est. Quidam autem sic se jactant, cum ve-
ritatem connexionum didicerint, quasi sen-
tentiarum ipsa sit veritas. Et rursus quidam
plerùmque retinentes veram sententiam, ma-
se

se se contemnant, quia leges conclusionis ig-
norant, cum melior sit qui novit esse resur-
rectionem mortuorum, quam ille qui novit
consequens esse, ut si resurrectio mortuo-
rum non est, neque Christus resurrexerit.

53. ITEM scientia definiendi, dividendi,
atque partiendi, quamquam etiam rebus fal-
sis plerùmque adhibeatur, ipsa tamen falsa
non est, neque ab hominibus instituta, sed
in rerum ratione comperta. Non enim quia
& fabulis suis eam poetæ, & opinionibus er-
roris sui vel falsi philosophi, vel etiam hæ-
retici, hoc est, falsi christiani adhibere con-
sueverunt, propterea falsum est, neque in de-
finiendo, neque in dividendo, aut partiendo
aliquid complectendum esse, quod ad rem
ipsam non pertinet, aut aliquid quod perti-
net, prætereundum. Hoc verum est, etiam-
si ea quæ definiuntur aut distribuuntur, vera
non sint. Nam & ipsum falsum definitur, cum
dicimus: Falsum esse significationem rei non
ita se habentis ut significatur, sive alio ali-
quo modo: quæ definitio vera est, quamvis
falsum verum esse non possit. Possumus et-
iam dividere, dicentes, duo esse genera fal-
si, unum eorum quæ omninò esse non pos-
sunt; alterum eorum quæ non sunt, quam-
vis esse possint. Nam qui dicit, septem &
tria undecim esse, id dicit quod omninò esse
non potest: qui autem dicit kalendis, verbi
gratia, januariis pluisse, tametsi factum non
sit, id tamen dicit quod fieri potuerit. Defi-
nitio igitur & divisio falsorum potest esse ve-
rissima, quamvis falsa ipsa utique vera non
sint.

CAPUT
XXXV.
Scientia de-
finiendi &
dividendi
non est fal-
sa, etiamsi
falsis adhi-
beatur.

Falsum
quid.

54. SUNT etiam quædam præcepta ube-
rioris disputationis, quæ jam eloquentia no-

CAPUT
XXXVI.
Eloquentiæ
præcepta

vera sunt, quamvis eis interdum falsa persuadeantur. ^a minatur, quæ nihilominus vera sunt, quamvis eis possint etiam falsa persuaderi: sed quia & vera ^a possunt, non est facultas ipsa culpabilis, sed ea malè utentium perversitas. Nam neque hoc ab hominibus institutum est, ut ^b caritatis expressio conciliet auditorem, aut ut facillè quod intendit, insinuet brevis & aperta narratio, & varietas ejus sine fastidio teneat intentos; & ceteræ hujusmodi observationes, quæ sive in falsis, sive in veris causis, veræ sunt tamen, in quantum vel sciri vel credi aliquid faciunt, aut ad expectandum fugiendumve animos movent; & inventæ potius, quod ita se habeant, quam ut ita se haberent, institutæ.

^c
CAPUT
XXXVII.
Quæ utilitas
Rethoricae, & Dialecticæ.

55. SED hæc ^c pars cum discitur, magis ut proferamus ea quæ intellecta sunt, quam ut intelligamus, adhibenda est. Illa verò conclusionum & definitionum & distributionum, plurimum intellectorem adjuvat: tantum absit error, quo videntur homines sibi ipsam beatæ vitæ veritatem didicisse, cum ista didicerint. Quamquam plerumque accidat, ut facillius homines res eas assequantur, propter quas assequendas ista discuntur, quam talium præceptorum nodosissimas & spinosissimas disciplinas. Tanquam si quispiam dare volens præcepta ambulandi, moneat non esse levandum posteriorem pedem, nisi cum posueris priorem; deindè minutatim quemadmodum arti-

^a Editi, vera esse possunt. MSS. vera possunt. supple, persuaderi.

^b Editi, veritatis expressio. At MSS. octodecim, caritatis.

^c Unicus MS. hæc ars. Mox editiones Bad. Am. Er. & novem MSS. cum discitur: alii decem codices, cum dicitur. At Lov. cum discutitur.

ticulorum & poplitem cardines oporteat movere, describat. Vera enim dicit, nec aliter ambulari potest, sed facillius homines hæc faciendo ambulant, quam animadvertunt, cum faciunt, aut intelligunt, cum audiunt. Qui autem ambulare non possunt, multò minus ea curant, quæ nec experiendo possunt attendere. Ita plerumque citius ingeniosus videt non esse ratam conclusionem, quam præcepta ejus capit: tardus autem non eam videt, sed multò minus quod de illa præcipitur, magisque in his omnibus ipsa spectacula veritatis sæpè delectant, quam ex eis in disputando aut judicando adjuvamur, nisi fortè quod exercitiora reddunt ingenia, si etiam maligniora aut inflatiora non reddant, hoc est, ut aut decipere verisimili sermone atque interrogationibus ament, aut aliquid magnum, quo se bonis atque innocentibus anteponan, se assecutos putent, qui ista didicerunt.

56. JAM verò numeri disciplina cuilibet tardissimo clarum est, quod non sit ab hominibus instituta, sed potius indagata atque inventa. Non enim sicut primam syllabam *Italiæ*, quam brevem pronuntiaverunt veteres, voluit Virgilius, & longa facta est; ita quisquam potest efficere, cum voluerit, ut terna aut non sint novem, aut non possint efficere quadratam figuram, aut non ad ternarium numerum tripla sint, ad senarium sescupla, ad nullum dupla, quia intelligibiles numeri semissem non habent. Sive ergo in seipsis considerentur, sive ad figurarum aut ad sonorum aliarumve motionum leges numeri adhibeantur, incommutabiles regulas habent, neque ullo modo ab hominibus institutas, sed ingeniosorum sagacitate compertas.

CAPUT
XX XVIII.
Numerorum scientia non ex hominum instituto, sed ex rerum natura est ab hominibus adinventata.

57. Quæ tamen omnia quisquis ita dilexerit, ut jactare se inter imperitos velit, & non potius quærere unde sint vera, quæ tantummodò vera esse persenserit; & unde quædam non solum vera, sed etiam incommutabilia, quæ incommutabilia esse comprehenderit; ac sic à specie corporum usque ad humanam mentem perveniens, cum & ipsam mutabilem invenerit, quòd nunc docta, nunc indocta sit, constituta tamen inter incommutabilem supra se veritatem, & mutabilia infra se cetera, ad unius Dei laudem atque dilectionem cuncta convertere, à quo cuncta esse cognoscit; doctus videri potest, esse autem sapiens nullo modo.

CAPUT
XXXIX.
Quibus ex
supra nota-
tis disci-
plinis, quo-
ve animo
danda ope-
ra.

Leges hu-
manæ.

a

58. QUAMOBREM videtur mihi studiosis & ingeniosis adolescentibus, & timentibus Deum, beatamque vitam quærentibus, salubriter præcipi, ut nullas doctrinas, quæ præter Ecclesiam Christi exercentur, tamquam ad beatam vitam capessendam securè sequi audeant, sed eas sobriè diligenterque dijudicent: & si quas invenerint ab hominibus institutas, varias propter diversam voluntatem instituentium, & ignotas propter suspiciones errantium, maximè si habent etiam cum dæmonibus initam societatem per quarundam significationum quasi quædam pacta atque conventa, repudient penitus & detestentur; alienent etiam studium à superfluis & luxuriosis hominum institutis. Illa verò instituta hominum, quæ ad societatem^a conviventium valent, pro ipsa hujus vitæ necessitate non negligant. In ceteris autem doctrinis, quæ
apud

^a Er. & Lov. *convenientium*, pro quo, Bad. AM. & MSS. *conviventium*.

apud gentes inveniuntur, præter historiam rerum, vel præteriti temporis vel præsentis, ad sensus corporis pertinentium, quibus etiam utilium artium corporalium experimenta & conjecturæ annumerantur, & præter rationem disputationis & numeri, nihil utile esse arbitror. In quibus omnibus tenendum est, NE QUID NIMIS: & maximè in iis, quæ ad corporis sensus pertinentia, volvuntur temporibus, & continentur locis.

Terent. in
Andr.
Act. I.
Scen. I.

59. Sicut autem quidam de verbis omnibus & nominibus hebræis & syris, & ægyptiis, vel si qua alia lingua in Scripturis sanctis inveniri potest, quæ in eis sine interpretatione sunt posita, fecerunt, ut ea separatim interpretarentur; & quod Eusebius fecit de temporum historia propter divinorum librorum quæstiones, quæ usum ejus flagitant: quod ergo hi fecerunt de his rebus, ut non sit necesse christiano in multis propter pauca laborare; sic video posse fieri, si quem eorum qui possunt, benignam sanè operam fraternæ utilitati delectet impendere, ut quoscunque terrarum locos, quæve animalia vel herbas atque arbores, sive lapides vel metalla incognita, speciesque quaslibet Scriptura commemorat, ea generatim digerens, sola exposita litteris mandet. Potest etiam de numeris fieri, ut eorum tantummodò numerorum exposita ratio conscribatur, quos divina Scriptura meminit. Quorum aliqua aut omnia fortè jam facta sunt, sicut multa quæ à bonis doctisque christianis elaborata atque conscripta^a non arbitramur, invenimus: sed sive^a
prop-

^a Sic novemdecim MSS. At vulgati habent, *atque conscripta arbitramur, non invenimus.*

propter turbas negligentium, sive propter viduorum occultationes latent. Quod utrum de ratione disputandi fieri possit, ignoro: & videtur mihi non posse, quia per totum textum Scripturarum colligata est nervorum vice; & idèò magis ad ambigua solvenda & explicanda, de quibus post loquemur, legentes adjuvat, quàm ad incognita signa, de quibus nunc agimus, cognoscenda.

CAP. XL.
Ab ethni-
cis si quid
rectè dic-
tum, in
nostrum
usum est
converten-
dum.

Erod. 3.
22. & 12.
35. Dist.
37. c. Le-
gimus.

60. PHILOSOPHI autem qui vocantur, si qua fortè vera, & fidei nostræ accommodata dixerunt, maximè Platonici, non solùm formidanda non sunt, sed ab eis etiam tamquam iniustis possessoribus, in usum nostrum vindicanda. Sicut enim Ægyptii non solùm idola habebant, & onera gravia, quæ populus Israel detestaretur, & fugeret, sed etiam vasa atque ornamenta de auro & argento, & vestem, quæ ille populus exiens de Ægypto, sibi potiùs tamquam ad usum meliorem clanculò vindicavit, non auctoritate propria, sed præcepto Dei, ipsis Ægyptiis nescienter commodantibus ea, quibus non benè utebantur; sic doctrinæ omnes gentilium non solùm simulata & superstitiosa figmenta gravesque sarcinas supervacanei laboris habent, quæ unusquisque nostrum duce Christo de societate gentilium exiens, debet abominari atque devitare; sed etiam liberales disciplinas usui veritatis aptiores, & quædam morum præcepta utilissima continent, deque ipso uno Deo colendo nonnulla vera inveniuntur apud eos: quod eorum tamquam aurum & argentum, quod non ipsi instituerunt, sed de quibusdam quasi metallis divinæ providentiæ, quæ ubique infusa est, eruerunt, & quo perversè atque injuriosè ad obsequia dæmonum abutuntur, cum ab eorum

mi-

misera societate sese animo separat, debet ab eis auferre christianus ad usum justum prædicandi Evangelii. Vestem quoque illorum, id est, hominum quidem instituta, sed tamen accommodata humanæ societati, qua in hac vita carere non possumus, accipere atque habere licuerit in usum convertenda christianum.

61. Nam quid aliud fecerunt multi boni fideles nostri? Nonnè adspicimus quanto auro & argento, & veste suffarcinatus exierit de Ægypto Cyprianus doctor suavissimus, & martyr beatissimus? Quanto Lactantius? Quanto Victorinus, Optatus, Hilarius, ut de vivis taceam, quanto innumerabiles græci? Quod prior ipse fidelissimus Dei famulus Moses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum. Quibus omnibus viris superstitiosa gentium consuetudo, & maximè illis temporibus, cum Christi recutiens jugum christianos persequeretur, disciplinas quas utiles habebat, nunquam commodaret, si eas in usum colendi unius Dei, quo vanus idolorum cultus excinderetur, conversum iri suspicaretur: sed dederunt aurum, & argentum, & vestem suam exeunti populo Dei de Ægypto, nescientes quemadmodum illa quæ dabant, in Christi obsequium cederent. Illud enim in Exodo factum sine dubio figuratum est, ut hoc præsignaret: quod sine præiudicio alterius, aut parisi, aut melioris intelligentiæ dixerim.

62. SED hoc modo instructus divinarum Scripturarum studiosus, cum ad eas perscrutandas accedere cœperit, illud apostolicum cogitare non cesset: *Scientia inflat, caritas edificat*. Ita enim sentiet, quamvis de Ægypto dives exeat, tamen nisi Pascha egerit,

Act. 7. 22.

CAP. XLI.
Studium
Scripturæ
sacræ, qua-
lem ani-
mum re-
quirat.
I. Cor. 8. 1.
I. Cor. 5. 7.

Matt. 11.
28.

Exod. 12.
22.

Hyssopi
proprieta-
tes.
Eph. 3. 17.

rit, salvum se esse non posse. Pascha autem nostrum immolatus est Christus, nihilque magis immolatio Christi nos docet, quam illud quod ipse clamat, tamquam ad eos, quos in Ægypto sub Pharaone videt laborare: *Venite ad me qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde; & invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum leve est, & sarcina mea levis est;* quibus, nisi mitibus, & humilibus corde, quos non inflat scientia, sed caritas ædificat? Meminerint ergo eorum, qui Pascha illo tempore per umbrarum imaginaria celebrabant, cum signari postes sanguine agni juberentur, hyssopo fuisse signatos. Herba hæc mitis, & humilis est, & nihil fortius, & penetrabilius ejus radicibus; ut in caritate radicati, & fundati possimus comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & altitudo, & profundum, id est, crucem Domini: cujus latitudo dicitur in transverso ligno, quo extenduntur manus; longitudo à terra usque ad ipsam latitudinem, quo à manibus & infra totum corpus affigitur; altitudo à latitudine sursum usque ad summum, cui adhæret caput; profundum verò quod terræ infixum absconditur. Quo signo crucis, omnis actio christiana describitur, benè operari in Christo, & ei perseveranter inhærere, spe-
a rare cælestia, sacramenta non a profanare.
Per

a Legendum videtur, *propalare*; quo stet analogia ad superiora isthæc verba, *profundum verò quod terræ infixum absconditur*. Sic in Epist. 55. cap. 14. num. 25. ubi Dominicæ crucis partes, eundemque Apostoli Ephes. 3. locum ad christianos mores itidem transfert Augustinus:

Pro-

Per hanc actionem purgati valebimus cognoscere etiam supereminentem scientiæ caritatem Christi, qua æqualis est Patri, per quem facta sunt omnia, ut impleamur in omnem plenitudinem Dei. Est etiam in hyssopo vis purgatoria, ne inflante scientia de divitiis ab Ægypto ablatis, superbè aliquid pulmo tumidus anhelet. *Asperges me*, inquit, *hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super nivem dealbabor. Auditui meo dabis exultationem, & letitiam.* Deindè consequenter annectit, ut ostendat purgationem à superbia significari hyssopo: *Et exultabunt ossa humiliata.*

Ps. 50. 9.

63. QUANTUM autem minor est auri, argenti, vestisque copia, quam de Ægypto secum ille populus abstulit, in comparatione divitiarum, quas postea Jerosolymæ consequutus est, quæ maximè in Salomone rege ostenduntur; tanta fit cuncta scientia, quæ quidem est utilis, collecta de libris gentium, si divinarum Scripturarum scientiæ comparetur. Nam quidquid homo extra didicerit, si noxium est, ibi damnatur; si utile est, ibi invenitur. Et cum ibi quisque invenerit omnia, quæ utiliter alibi didicit, multò abundantius ibi inveniet ea, quæ nusquam omninò alibi, sed in illarum tantummodò Scripturarum mirabili altitudine, & mirabili humilitate discuntur. Hac igitur instructione præditum cum signa incognita lectorem non impediunt, mitem, & humilem corde, subjugatum leniter Christo, & oneratum sarcina levi, fundatum, & radicatum, & ædificatum in caritate, quem scientia in-

CAP. XLII.
SACRÆ
Scripturæ
cum profana
comparatio.
3. Reg. 10.
23.

Profundum, ait, quod terra infixum est, secretum sacramenti præfiguratur.

flare non possit, accedat ad ambigua signa in Scripturis consideranda, & discutienda, de quibus jam tertio volumine dicere aggrediar, quod Dominus donare dignabitur.

LIBER TERTIUS.

Postquam egit in superiore libro de remota signorum ignorantia, transit nunc S. Doctor ad considerationem ambiguitatis, quæ cum in propriis, tum in translatis signis occurrit. In propriis quidem ex interpunctione vocum, ex earum pronuntiatione, ex ancipiti significato: quod genus ambiguitatis ex contextu sermonis, & collatione interpretum, aut ejus linguæ, unde Scriptura translata est, inspectione resolvi ostendit. In translatis vero signis ambiguitas contingit, cum ipsa dictio non ad litteræ sensum ponitur in Scripturis: quæ de re operosius disputat, traditque regulas, quibus dignoscatur, an locutio figurata sit, & si quidem figurata, quo pacto debeat explicari. Ad extremum ipsius Tichonii septem regulas singulatim expendit.

CAPUT I.
Summa superiorum
librorum,
& scopus
sequentis.

I. **HOMO** timens Deum, voluntatem ejus in Scripturis sanctis diligenter inquirat. Et ne amet certamina; pietate mansuetus, præmunus etiam scientia linguarum, ne in verbis locutionibusque ignotis hæreat; præmunus etiam cognitione quarumdam rerum necessariorum, ne vim naturamve earum, quæ propter similitudinem adhibentur, ignoret; adju-

van-

vante etiam codicum veritate, quam solers emendationis diligentia procuravit; veniat ita instructus ad ambigua Scripturarum discutienda atque solvenda. Ut autem signis ambiguis non decipiatur, quantum per nos instrui potest) ^a fieri autem potest, ut istas vias quas ostendere volumus, tamquam pueriles, vel magnitudine ingenii, vel majoris illuminationis claritate derideat) sed tamen, ut ceperam dicere, quantum per nos instrui potest, qui eo loco animi est, ut per nos instrui valeat, sciat ambiguitatem Scripturæ aut in verbis propriis esse, aut in translatis; quæ genera in secundo libro monstravimus.

2. **SED** cum verba propria faciunt ambiguum Scripturam, primò videndum est, ne malè distinxerimus, aut pronuntiaverimus. Cum ergo adhibita intentio incertum esse perviderit, quomodo distinguendum aut quomodo pronuntiandum sit, consulat regulam fidei, quam de Scripturarum planioribus locis, & Ecclesiæ auctoritate percepit, de qua satis egimus cum de rebus in primo libro loqueremur. Quòd si ambæ vel etiam omnes, si plures fuerint partes, ambiguitatem secundum fidem sonuerint, textus ipse sermonis à præcedentibus, & consequentibus partibus, quæ ambiguitatem illam in medio posuerunt; restat consulendus, ut videamus aninam sententiæ, de pluribus quæ se ostendunt, ferat suffragium, eamque sibi contemni patiatur.

3. Jam nunc exempla considera. Illa hæretica distinctio: *In principio erat Verbum,* Joan. I. I.

&

^a MSS. Remigianus, Theodoricensis & Cisterciensis hic addunt, *juvante Domino, hæc demonstrare totus noster conatus est.* Floriacensis vero unicum interponit verbum, *explicabo*: utrumque ineptum glossæma.

CAPUT II.
Ambiguitas ex verborum distinctione quo modo tollenda.